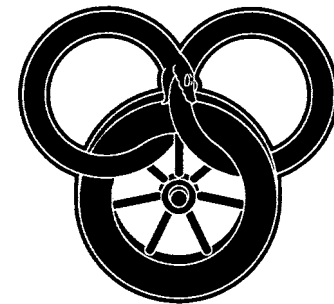

GOSPODAR HAOSA

DEO PRVI

Šesta knjiga u serijalu Točak vremena

ROBERT DŽORDAN

Preveo
Goran Skrobonja

■ Laguna ■

Naslov originala

Robert Jordan

Lord of Chaos

Book Six of The Wheel of Time

Copyright © 1994 by Robert Jordan

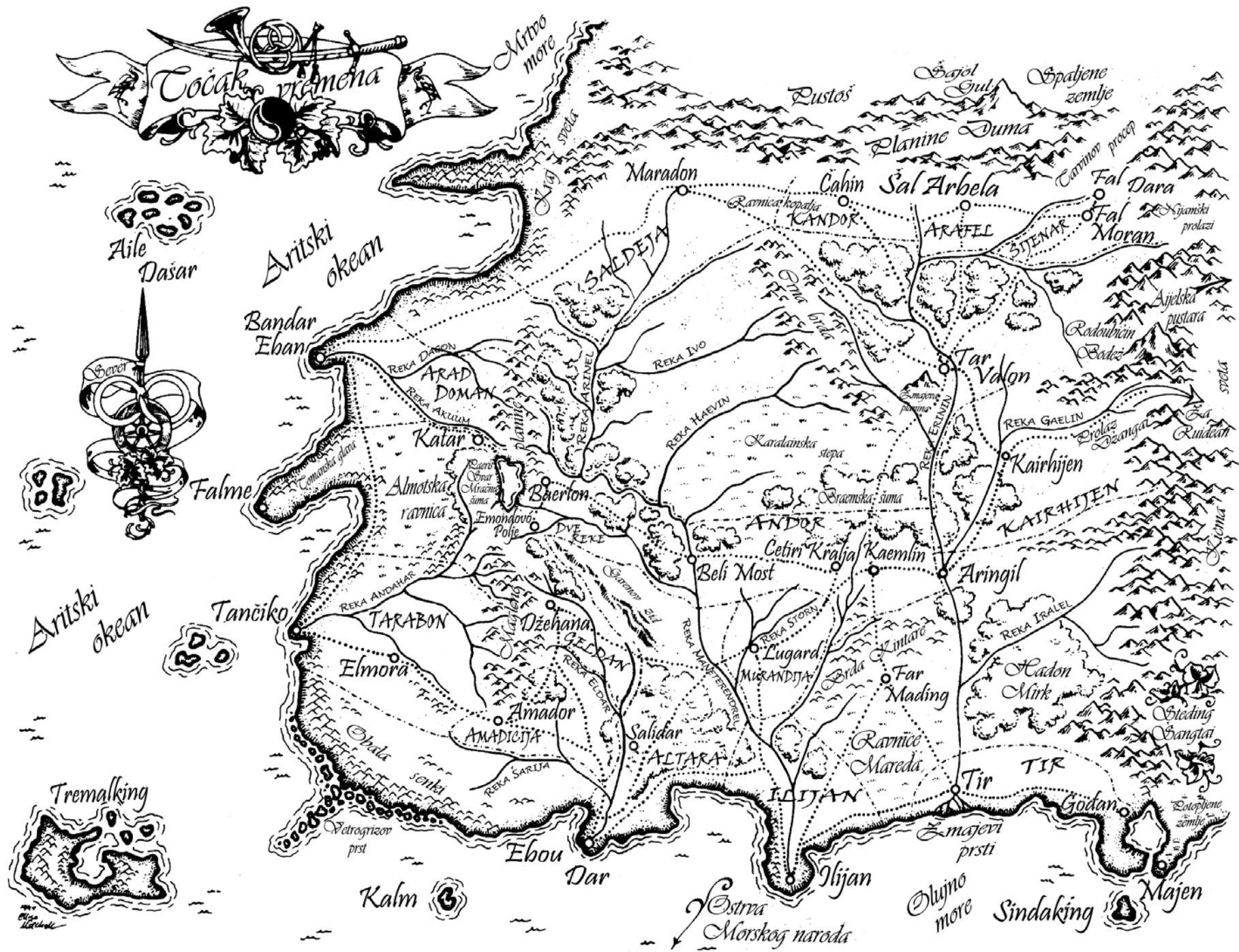
Za Betsi

Cover Copyright © Sweet, Darrell via Agentur Schlück, GmbH

Translation Copyright © 2007 za srpsko izdanje, LAGUNA

Lavovi su raspevani, brda hitro beže
Mesec danju sija, sunce noću žeže.
Slepica i gluvać i budala svaka sada
Srećni su Gospodar haosa dok vlada.

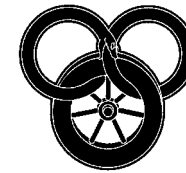
napev iz dečje igre koji se mogao čuti u Velikom Aravalonu u
Četvrto doba

Tocak vremena

PROLOG

Prva poruka

Demandred istupi na crne padine Šajol Gula i prolaz, otvor u tkanju stvarnosti, nestade. Iznad njega, uskomešani sivi oblaci prikrili su nebo, naopako more lenjih talasa pepela što se sudaraju oko skrivenog vrha planine. Pod njim, preko puste doline trepere čudna svetla, slabašna plava i crvena, ne uspeavajući da razbiju senovitu tminu što je obavila njihov izvor. Munja zapara oblake i zatutnja tromi grom. Para i dim podigoše se sa pukotina rasutih niz padinu, malih koliko čovečija šaka ili pak dovoljno velikih da progutaju i deseticu ljudi.

Odmah je otpustio Jednu moć i sa iščezlim slatkim osećanjem otišla su i izoštrena čula, zbog kojih je sve bivalo snažnije, jasnije. Odsustvo saidina ostavilo ga je praznog, a opet, izgleda da bi samo budala bila iole spremna da ovde usmerava. Uostalom, samo bi budala i želela da bolje vidi, omiriše ili oseti.

U onome što se sada zvalo Doba legendi, ovo je bilo bezazleno ostrvo u hladnom moru, omiljeno među onima koji su uživali u seoskim predelima. Uprkos pari, sada je bilo jezivo hladno; nije sebi dopustio da oseti studen, ali nagonski je povukao krznom opervaženi plašt od baršuna. Izdisao je paperjastu izmaglicu, jedva vidljivu pre nego što bi je progutao vazduh. Svet je bio čisti led nekoliko stotina liga severno, no Takanđar je oduvek bio suv kao i svaka druga pustinja, mada stalno okovan zimom.

U neku ruku, bilo je vode; modrikasti potočić teglio se niz stenovitu padinu pored kovačnice sivog krova. Iznutra su odzvanjali maljevi i uz svaki odjek na skućenim bi prozorima blesnula bela svetlost. Uz grubi kameni zid kovačnice u beznađu se zgrčila žena u dronjcima. Bez sumnje, posredi su bili ljudi zarobljeni prilikom upada u Krajine. Ali tako ih je malo; mora biti da se sada Mirdraali jedu od muke. Posle nekog vremena oštrice bi im propadale i morale su biti zamenjene, bez obzira na to što su se upadi u Krajine proredili.

Pojavi se jedan kovač, zdepasto tromo čovekoliko stvorenje kao od planine odvaljeno. Kovači nisu bili odistinski živi; ma koliko udaljeni od Šajol Gula, pretvarali bi se u kamen ili prah. Niti su se bavili uobičajenim kovačkim zanatom; nisu pravili ništa drugo doli mačeve. Ruke ovoga držale su mač u dugim mašicama, već utrnulu oštricu, bleđu kao mesecom obasjani sneg. Živ ili ne, kovač je bio obazriv kada je u tamni potok uronio metal koji je tinjao.

„Ne! Ne! NE!“, vrisnuo je tada. Zvuk je nestajao ne jenjavajući, kao da je onaj koji vrišti povučen nezamislivo daleko. Sada je oštrica bila gotova.

Još jednom, pojavio se kovač – možda onaj isti, možda neki drugi – i povukao ženu na noge. Žena, beba i dete počеше da jauču, ali ipak, detence bi istrgnuto i gurnuto u naručje devojčice. Konačno, žena pronađe u sebi mrvicu hrabrosti. Uplakana, ona se mahnito ritnu i ogreba kovača. To mu je zasmetalo koliko bi i kamenu. Njeni krici zamreše čim se našla unutra. Maljevi ponovo počеше da odjekuju, zaglušivši dečje jecaje.

Jedno kovanje, jedna oštrica dovršena, a biće još dve. Demandred nikada ranije nije video manje od pedeset zarobljenika koji čekaju da plate danak Velikom gospodaru Mraka. Mora biti da se Mirdraali baš jedu od muke.

„Zar se dangubi kada pozove Veliki gospodar?“ Glas je zvučao kao mrvljene istrulele kože.

Demandred se lagano okrenu – kako li samo jedan Polučovek sme da mu se obrati takvim tonom – ali reči osude mu zamreše na usnama. Nije posredi bio bezoki pogled nezdravo bledog lica; Mirdraalov pogled užasnua bi svakog čoveka, ali Demandred je odavno iščupao strah iz sebe. Svi su oni bili stasiti, visoki, izvitoperene predstave ljudi, toliko nalik jedni drugima kao da su izliveni u istom kalupu. Ovaj je bio viši.

„Ja ću te odvesti Velikom gospodaru“, rekao je Mirdraal. „Ja sam Šajdar Haran.“ Okrenuo se i pošao uz planinu, vijugavim zmijskim pokretima. Crni plašt visio mu je neprirodno mirno, bez ikakvog mreškanja.

Demandred je oklevao pre nego što je krenuo za njim. Imena Poluljudi oduvek su bila na jezikolomnom troločkom. Šajdar Haran došlo je na onom

što su ljudi sada nazivali Starim jezikom. Značilo je Ruka Mraka. Još jedno iznenađenje, a on ih nije voleo, pogotovo ne na Šajol Gulu.

U planinu se moglo ući kroz jednu od rasutih pukotina, iz koje nisu izlazili ni dim ni para. Ulaz je bio dovoljno velik da zajedno prođu dvojica ljudi, ali Mirdraal je i dalje išao prvi. Gotovo odmah, put se spuštao; tunel je bio popločan ravnim i uglačanim kamenom. Dok je Demandred zalazio sve dublje, prateći široka leđa Šajdara Harana, hladnoća se polako gubila pred sve jačom toplotom. Bio je svestan te promene, ali nije dozvolio da ona na njega utiče. Bleda svetlost, jasnija od većitog sumraka napolju, podigla se sa kamena i ispunila tunel. Sa svoda su štrčali nazubljeni šiljci, kameni zubi spremni da škljocnu; pripadali su Velikom gospodaru, da razderu nevernog ili izdajnika. Nisu bili prirodni, naravno, ali bili su delotvorni.

Demandred je iznenađa nešto primetio. Svaki put kada je prolazio ovuda ti šiljci skoro bi mu očešali teme. Sada su bili za dve šake ili više nad Mirdraalovom glavom. To ga je iznenadilo. Nije posredi bila promena visine tunela – ovde je čudno bilo obično – već o dodatnom prostoru koji je Polučovek dobio. Veliki gospodar je namigivao Mirdraalima kao i ljudima. Taj dodatni prostor bio je nešto što valja zapamtiti.

Tunel se iznenađa otvorio na širokom rubu iznad jezera istopljenog kame-
na, crvenog prošaranog crnim, gde su plamenovi visine čoveka igrali, zamirali i nanovo se podizali. Nije bilo svoda, samo veliki otvor što se diže kroz planinu prema nebu, koje nije bilo takanđarsko. Spram ovog, takanđarsko je izgledalo obično, sa svojim divlje izbrazdanim oblacima koji jure kao da su gonjeni najjačim vetrovima što ih je svet video. Ljudi su ovo zvali Jama usuda i samo je nekolicina znala koliko je to ime prikladno.

Čak i posle svih poseta – a prva je bila pre dobrih tri hiljade godina – Demandred je osetio strahopoštovanje. Ovde je mogao da oseti Rupu, toliko davno izbušeni otvor do mesta gde je Veliki gospodar zatvoren još od trena Stvaranja. Ovde ga je preplavilo prisustvo Velikog gospodara. Fizički, to mesto nije bliže Rupi od bilo kog drugog na svetu, ali ovde je Šara istanjena, zbog čega je mogla da se oseti.

Demandred nikad nije bio bliži osmehu. Kakve su budale bili oni koji su se suprotstavili Velikom gospodaru. Ah, Rupa je i dalje bila zatvorena, mada slabije nego kada je ustao iz dugog sna i oslobodio se iz sopstvenog zatvora u njoj. Zaprečena, ali šira nego kada se probudio. Opet, ne toliko velika kao kad je sa svojom bratijom bačen u nju po okončanju Rata Moći, ali prilikom svake posete posle buđenja sve prostranija. Uskoro će prepreke nestati i Veliki gospodar ponovo će se ispružiti preko zemlje. Uskoro će doći

Dan povratka. I on će vladati svetom za sva vremena. Naravno, pod Velikim gospodarom. I, razume se, sa ostalim preživelim Izabranima.

„Sada možeš otići, Polutane.“ Nije želeo da ovo biće ovde vidi kako ga nadvladava zanos. Zanos i bol.

Šajdar Haran se ne pomeri.

Demandred otvori usta – i glas mu prasnu u glavi.

DEMANDREDE.

Zvati to glasom bilo je kao planinu nazvati kamenčićem. Gotovo da ga je skršilo unutar lobanje; ispunilo ga je zanosom. On pade na kolena. Mirdraal je hladno stajao i posmatrao ga, ali samo je delićem sebe mogao da uopšte primeti to biće, uz taj glas koji mu ispunjava mozak.

DEMANDREDE, KAKVO JE STANJE U OVOM SVETU?

„Rafhin je mrtav, Veliki gospodaru. Od juče.“ Osećao je bol. Prejaka sreća brzo se pretvorila u patnju. Ruke i noge su mu se grčile. Sada se znojio. „Lanfear je nestala bez traga, baš kao i Asmodean. A Grendal kaže da se Mogedijen nije našla s njom kako su se dogovorile. To se takođe dogodilo juče, Veliki gospodaru. Ne verujem u slučajnosti.“

IZABRANI NESTAJU, DEMANDREDE. OTPADAJU SLABI. ONAJ KOJI ME IZDA, UMREĆE KONAČNOM SMRČU. ASMODEAN, IZOPAČEN ZBOG SVOJE SLABOSTI. RAFHIN, MRTAV ZBOG SVOG PONOSA. SLUŽIO JE DOBRO, A ČAK GA NI JA NE MOGU SPASTI OD KOBNE VATRE. ČAK NI JA NE MOGU ISTUPITI VAN VREMENA.

ZAROBIO ME JE DREVNI NEPRIJATELJ, ONAJ KOGA ZOVU ZMAJ. DEMANDREDE, BI LI ZA MENE OSLOBODIO KOBNU VATRU?

Demandred je oklevao. Kap znoja kliznula mu je niz obraz; kao da je potrajalo čitav sat. Tokom Rata Moći, obe strane su godinu dana koristile kobnu vatru. Dok nisu uvidele posledice. Bez sporazuma ili primirja – nikada nije bilo primirja, kao što nije bilo ni milosti – jednostavno su prestale da je upotrebljavaju.

Te godine, čitavi gradovi stradali su od kobne vatre, stotine hiljada niti iz Šare je spaljeno; umalo se sama stvarnost nije rasplesala, svet i svemir isparavali su kao izmaglica. Oslobodi li se kobna vatra još jednom, možda više neće ni biti sveta kojim bi se moglo vladati.

Još nešto ga je kopkalo. Veliki gospodar već je znao kako je Rafhin umro. I činilo se da više od njega zna o Asmodeanu. „Kako zapovedaš, Veliki gospodar, tako ću i učiniti.“ Možda su mu se mišići grčili, ali glas mu je bio siguran i stalozhen. Po kolenima su mu od vrelog kamena poizbijali plikovi, međutim, to meso kao da je pripadalo nekom drugom.

I HOĆEŠ.

„Veliki gospodar, Zmaj može biti uništen.“ Mrtav čovek ne bi mogao ponovo rukovati kobnom vatrom i možda onda Veliki gospodar ne bi video potrebu za njom. „Neznalica je i slab, rasipa svoju pažnju na mnogo strana. Rafhin je bio sujeta budala. Ja...“

HOĆEŠ LI DA BUDEŠ NAE'BLIS?

Demandredu se jezik ukoči. Onaj koji će stajati samo korak ispod Velikog gospodara, zapovedajući ostalima. „Želim samo da ti služim, Veliki gospodar, kako god mogu.“ Nae'blis.

ONDA SLUŠAJ I SLUŽI. POSLUŠAJ KO ĆE UMRETI A KO ŽIVETI.

Glas je uz prasak utihnuo, a Demandred je jeknuo. Suze radosnice slivale su mu se niz lice.

Mirdraal ga je nepomično posmatrao.

„Prestanite da se vrpeljite.“ Ninaeva ljutito zabaci dugu pletenicu preko ramena. „Ovo neće uspeli nastavite li da se vrtite na stolici kao da imate pundravce.“

Nijedna žena sa druge strane klimavog stola nije izgledala starije od nje, mada jesu bile, i to dvadeset ili više godina, i nijedna od njih se nije stvarno vrpeljila, ali zbog vreline Ninaeva je bila na ivici živaca. Činilo se da u sobičku bez prozora nema vazduha. Kupala se u znoju; one su izgledale kao da ih vreline ne dotiče. Leana, u domanskoj haljini od tanušne plave svile, samo bi slegnula ramenima; visoka žena bakarne kože posedovala je naizgled beskrajnu količinu strpljenja. Obično. Sijuan, lepa i neumoljiva, retko ga je imala.

Sada ona odgunda nešto i razdraženo ponovo poravna svoje suknje; obično je nosila prilično jednostavnu odeću, ali ovog jutra bila je u finoj žutoj platnenoj haljini sa taireskim lavirintom izvezenim oko izreza na grudima, kome je samo malo nedostajalo da bude predubok. Njene plave oči bile su hladne kao duboke vode studenca. To jest, bile bi, da vreme nije poludelo. Moglo je biti da joj se ruho promenilo, ali ne i oči.

„Nikako neće uspeli“, prasnula je. Zadržala je i isti način obraćanja. „Ne može se trup zakrpiti kada ceo brod izgori. Elem, to je čisto gubljenje vremena, ali obećala sam, stoga nastavi. Leana i ja imamo posla.“ Njih dve su vodile mrežu očiju i ušiju za Aes Sedai ovde u Salidaru, doušnike koji su im slali izveštaje i glasine o onome što se dešava u svetu.

Ninaeva je zagladila svoje suknje da bi se umirila. Nosila je haljinu od proste bele vune, obrubljenu sa sedam prstenova u boji, po jedan za svaki Ađah. Bila je to haljina Prihvaćene. Smetala joj je više nego što bi joj ikada i moglo na um pasti. Radije bi nosila zelenu svilu koju je sklonila. Bar pred

sobom, bila je voljna da prizna da je zavolela finu odeću, ali baš tu haljinu želela je zbog udobnosti – bila je tanka, lagana – a ne zato što je zelena izgledala bila jedna od Lanovih omiljenih boja. Ni najmanje zbog toga. Bila su to zaludna sanjarenja najgore vrste. Prihvaćena koja bi obukla ma šta drugo sem bele haljine sa prstenovima uskoro bi otkrila da je daleko ispod Aes Sedai. Odlučno je izbacila sve te misli iz glave. Nije ovde da bi se bavila glupostima. Voli on i plavu boju! Ne!

Jednom moći je pažljivo isprobala prvo Sijuan, a potom Leanu. Prosto govoreći, uopšte nije usmeravala. Bez gneva nije bila u stanju da to čini, čak nije mogla ni da oseti Istinski izvor. A opet, sve se svelo na isto. Tanke niti saidara, ženske polovine Istinskog izvora, kušale su obe žene kako je ona tkala. Samo nisu mogle da se dalje razviju.

Ninaeva je na levom zglobu nosila tanku narukvicu, jednostavan srebrni obruč sastavljen od više delova. Nije joj nešto značila iako je bila uglavnom srebrna i iz posebnog izvora. Pored prstena Velike zmije, bio je to jedini komad nakita koji je nosila; Prihvaćene nisu ohrabrivane da se mnogo kite. Ogrlica slična toj narukvici bila je pričvršćena oko vrata četvrte žene, koja je ruku sklopljenih na krilu sedela na stolici uz grubo omalterisani zid. Imala je seljački stameno lice i nije se nimalo znojila odevena u grubu seljačku smeđu vunu. Niti se pomerala, ali njene tamne oči bile su žive. Ninaeva je videla sjaj saidara oko nje, ali sama je upravljala usmeravanjem. Narukvica i ogrlica stvorile su vezu među njima, veoma sličnu onoj kada Aes Sedai mogu da kombinuju svoje moći. Elejna je smatrala da su posredi „istovetni obrasci“, a onda bi objašnjenje postalo odistinski nerazumljivo. Doduše, Ninaeva je mislila da ova ne razume ni polovinu od onoga koliko se pretvara da zna. Što se nje same tiče, nije razumela uopšte, osim što je mogla da oseti svaki damar te žene, da oseti nju samu, ali krajičkom svesti, i da je u njenoj vlasti svaki ženin dodir sa saidarom. Ponekad bi pomislila da bi bolje bilo da je žena na stolici mrtva. Jednostavnije, sigurno. Čistije.

„Nešto je pokidano, ili odsečeno“, promumlala je, odsutno brišući znoj sa lica. Posredi je bio samo blagi utisak, jedva prisutan, ali tada je prvi put osetila nešto više od praznine. Moglo je opet biti i da je umislila i da očajnički želi da pronađe nešto, bilo šta.

„Odvajanje“, progovorila je žena na stolici. „Tako se nekad zvalo ono što nazivate umirivanjem za žene i smirivanjem za muškarce.“

Tri glave se okrenuše prema njoj; tri para očiju besno je gledalo. Sijuan i Leana bile su Aes Sedai dok ih nisu umirili tokom prevrata u Beloj kuli, kada je Elaida sela na Amirlin Tron. Umirene. Reč koja izaziva žmarce. Nikada više da ne usmeravaju. Ali da se zauvek sećaju i osećaju gubitak. Zauvek da

osećaju Istinski izvor i da znaju da ga više nikada neće dodirnuti. Umirivanje se, kao ni smrt, nije moglo Izlečiti.

U svakom slučaju, u to su svi verovali, ali Ninaeva je smatrala kako bi trebalo da Jedna moć može da Izleči sve što je manje od smrti. „Marigan, ako imaš nešto korisno da dodaš“, rekla je oštro, „onda to i uradi. Ako nemaš, umukni.“

Marigan se ponovo skupi uza zid, sjajnog pogleda prikovanog za Ninaevu. Kroz narukvicu su tutnjali strah i mržnja, ali do neke mere uvek je i bilo tako. Retko su zarobljenici voleli svoje tamničare, čak – možda samo tada – i kada su znali da su zaslužili utamničenje ili nešto još gore. Nevolja je bila u tome što je Marigan takođe rekla da se odvajanje – umirivanje – ne može Izlečiti. Ah, bila je sva u pričama da se sve sem smrti moglo Izlečiti u Doba legendi, da je ono što Žuti adah sada zove Lečenjem tek najgrublji brzopleti kasapski posao. Ali, kada bi pokušala da je pritisne za nešto više, ili bar za nagoveštaj o tome kako se radilo, ništa ne bi pronašla. Marigan je znala o Lečenju koliko i ona sama o kovačkom zanatu, da metal treba gurnuti u peć a potom ga čukati maljem. Zasigurno, to nije bilo dovoljno da se iskuje potkova. Ili da se izleči nešto više od uboja.

Vrpoljeći se na stolici Ninaeva je proučavala Sijuan i Leanu. Trajalo je već danima, kad god je mogla da ih odvuče od njihovog drugog posla, i zasad ništa nije otkrila. Iznenada je postala svesna da okreće narukvicu oko zglavka. Kakva god korist da je bila posredi, mrzela je što je povezana sa Marigan. Ježila se od te bliskosti. Ako ništa drugo, mogla bih da otkrijem nešto, pomislila je. A nije moglo da napravi veću štetu od već počinjene.

Pažljivo je otkopčala narukvicu – bilo je nemoguće naći kopču, osim ako se nije znalo kako – i pružila je Sijuan. „Stavi ovo.“ Gubitak Moći je bio gorak, ali ovo se moralo uraditi. A i gubitak talasa osećanja bio je kao topla kupka. Marigan je kao opčinjena pogledom pratila uski komad srebra.

„Zašto?“, htela je da zna Sijuan. „Rekla si mi da ova stvar jedino radi...“

„Sijuan, samo je stavi.“

Sijuan ju je za trenutak tvrdoglavo pogledala – *Svetlosti, ali valjda žena ima pravo da sumnja!* – pre nego što je sklopila narukvicu oko ruke. Istog trena lice joj se ozari čuđenjem, a potom ona popreko pogleda Marigan. „Ona nas mrzi, ali to sam već znala. I plaši se, i... Zapanjena je. Ni mišić joj na licu nije zaigrao, ali zatečena je do srži. Mislim da ni ona nije verovala da mogu da koristim ovo.“

Marigan se nespokojno promeškolji. Do sada su samo dve koje su znale za nju mogle da koriste narukvicu. Četiri će već imati više prilike za ispitivanje.

Naoko, izgledala je kao da u potpunosti saraduje, ali koliko toga je sakrila? Ninaeva je bila sigurna u ovo, gotovo celim svojim bićem.

Uzdahnuvši, Sijuan je odmahнула glavom. „I ne mogu. Trebalo bi da sam u stanju da dotaknem Izvor kroz nju, zar ne? Pa, ne mogu. Pre će na vrbi da rodi grožđe. Umirena sam, i to je što je. Kako se skida ova stvar?“ Zapetljala se s narukvicom. „Kako se, krvavog mu, skida ova stvar?“

Ninaeva nežno položi ruku preko njene na narukvicu. „Zar ne vidiš? Narukvica neće da služi ženi koja ne može da usmerava ništa više nego što će ogrlica njoj. Stavim li bilo koji kraj na neku od kuvarica, neće biti ništa drugo doli lep komad nakita za njih.“

„Kuvarice ili ne“, reče Sijuan ravno, „ja ne mogu da usmeravam. Umirena sam.“

„Ali ima nečeg da se Izleči“, bila je uporna Ninaeva, „ili ništa ne bi osetila kroz narukvicu.“

Sijuan je otrgnula ruku i ispružila je. „Skidaj.“

Odmahujući glavom, Ninaeva joj usliši želju. Sijuan je ponekad znala da bude bandoglava kao bilo koji od muških.

Kada je pružila narukvicu Leani, Domanka je nestrpljivo podigla ruku. Ona se pravila da je, kao i Sijuan – kao što se Sijuan pretvarala da je – puna nade kada je posredi umirivanje, ali nije joj baš uvek uspevalo. Navodno, jedini način da se umirivanje preživi na duže vreme bio je da se nađe nešto drugo čime bi se ispunio život, da se ispuni praznina koja je ostala od Jedne moći. Za njih dve, to je bilo vođenje mreže doušnika i, što je još bitnije, trud da ubede salidarske Aes Sedai da podrže Randa al'Tora kao Ponovorođenog Zmaja, a da pri tom nijedna od ostalih Aes Sedai ne sazna šta rade. Pitanje je bilo da li je to dovoljno. Jed na Sijuaninom licu i radost na Leaninom kada se narukvica sklopila rekli su da možda nikada ništa neće biti dovoljno.

„Ah, da.“ Leana se izražavala živahno i sažeto. Sem kada bi razgovarala sa muškarcima, u svakom slučaju; ipak, bila je Domanka, i odskora je nadoknađivala vreme izgubljeno u Kuli. „Da, zaista je zatečena, zar ne? Mada, ponovo hvata sve konce.“ Nekoliko trenutaka sedela je tiho, odmeravajući ženu na stolici. Marigan joj je oprezno uzvraćala pogled. Naposletku, Leana slegnu ramenima. „Ni ja ne mogu da dotaknem Izvor. A pokušala sam da je nateram da oseti ujed buve na članku. Da je uspeo, nekako bi već morala da pokaže.“ To je bila još jedna majstorija s narukvicom; ženu sa ogrlicom moguće je naterati da oseti fizički dodir. Samo to – ne bi ostajao trag šta god da se uradi, ne bi bilo prave povrede – ali osećaj promene jednog ili dva zvuka bio je dovoljan da Marigan shvati da je najbolje po nju da saraduje. To i druga mogućnost, brzo suđenje i pogubljenje.

Uprkos svom neuspehu, Leana je pomno pratila Ninaevu dok je otvarala narukvicu i ponovo je vraćala na svoju ruku. Ako ništa drugo, činilo se da nije u potpunosti odustala od toga da će jednog dana opet moći da usmerava.

Divno je bilo ponovno zadobijanje Moći. Ne onoliko kao kada bi sama povukla saidar, bila ispunjena njime, ali i samo dodirivanje Izvora kroz drugu ženu bilo je kao udvostručavanje života u venama. Držati saidar u sebi bilo je želja da se smeje i igra od čiste radosti. Pretpostavljala je da će se jednog dana navići na to; pune Aes Sedai moraju. U poređenju sa tim, povezanost sa Marigan bila je mala cena. „Sada kada znamo da postoji mogućnost“, rekla je, „mislim...“

Vrata se širom otvoriše i Ninaeva se nađe na nogama pre no što je bila svesna. Nije ni pomislila da koristi Moć; vrisnula bi da joj se grlo nije steglo. Nije bila jedina, ali jedva da je primetila kako su Sijuan i Leana poskočile. Strah koji se slivao kroz narukvicu izgledao je kao odjek njenog.

Mlada žena koja je za sobom zatvorila krhka drvena vrata nije primetila pometnju koju je izazvala. Visoka i prava, u prstenovima opervaženoj beloj haljini Prihvaćene, sunčanozlatnih lokni što su joj padale na ramena, izgledala je opako besno. Mada, uprkos srditom licu i znoju, Elejni je nekako pošlo za rukom da izgleda prelepo; to je bilo njeno umeće. „Znate li šta rade? Šalju poslanstvo u... u Kaemlin! I odbijaju da me puste! Šerijam mi je zabranila da to ponovo pomenem. Ne da mi ni reč da izustim o tome!“

„Elejna, zar nikada nisi naučila da pokucaš?“ Uspravivši stolicu, Ninaeva je ponovo sela. Stropoštala se, zapravo; kolena su joj popustila kada joj je laknulo. „Mislila sam da ide Šerijam.“ Sama pomisao na to da budu razotkrivene čupala bi joj utrobu.

Na svoju sreću, Elejna se istog trenu zacrvenela i izvinila. A potom je sve pokvarila dodavši: „Ali i dalje ne razumem čemu toliki strah. Birgita je i dalje napolju, i znate da bi vas upozorila da se neko drugi približio. Ninaeva, moraju me pustiti da idem.“

„Ne smeju ni pomisliti na to“, reče Sijuan osorno. I ona i Leana ponovo su sele. Sijuan je kao i uvek sela pravo, ali Leana je utonula u stolicu, zanemotala kao Ninaevina kolena. Rukama se hvatajući za malter, Marigan se oslanjala o zid, teško dišući i sklopljenih očiju. Olakšanje i nepatvoreni užas jurili su u promenljivim naletima kroz narukvicu.

„Ali...“

Sijuan nije dopustila Elejni da još nešto proslavi. „Misliš li da će Šerijam, ili ma koja od njih, dozvoliti kćeri naslednici Andora da padne u ruke Ponovorođenog Zmaja? Pošto ti je majka mrtva...“

„Ne verujem u to!“, prasnu Elejna.

„Ne veruješ da ju je Rand ubio“, nastavila je Sijuan bez zastoja, „i to je nešto sasvim drugo. Ne verujem ni ja. Ali da je Morgaza živa, istupila bi i priznala bi ga kao Ponovorođenog Zmaja. Ili, da je mislila za njega da je lažni Zmaj uprkos dokazu, organizovala bi otpor. Nijedan od mojih doušnika nije čuo ni glaska o tome. Ne samo u Andoru, već ni ovde, u Altari, niti u Murandiji.“

„One jesu“, navaljivala je Elejna. „Na zapadu je pobuna.“

„Protiv Morgaze. Protiv nje. Ako i to nije glasina.“ Sijuanin glas je bio ravan kao glatka ploča. „Devojko, tvoja majka je mrtva. Najbolje je da to prihvatiš i da se već jedared isplačeš.“

Elejna podiže bradu, što je drugima stalno išlo na živce; bila je oličenje ledene nadmenosti, mada se činilo da većina muškaraca iz nekog razloga nalazi da je to privlačno. „Stalno se žališ zbog toga koliko dugo vremena treba da bi se stupilo u dodir sa svim tim tvojim doušnicima“, rekla je hladno, „ali zažmuriću na pitanje jesi li čula sve što se moglo čuti. Bila moja majka živa ili ne, sada mi je mesto u Kaemlinu. Ja sam kći naslednica.“

Ninaeva je poskočila zbog Sijuaninog glasnog frktanja. „Dovoljno dugo si Prihvaćena da znaš i bolje od toga.“ Elejna je imala mogućnosti kakve nisu bile viđene u hiljadu godina. Ne kao Ninaeva, ako ona ikada nauči da po svojoj volji usmerava, ali dovoljno da oči svake Aes Sedai zasijaju. Elejna naprčinos – znala je vrlo dobro da bi Aes Sedai uspele da je odvuku na obuku, ako je moguće milom, a ako se mora, silom, sve i da već sedi na Lavljem prestolu – pa otvori usta, ali Sijuan čak nije ni usporila. „Istina, ne bi im smetalo da preuzmeš presto ranije; predugo nije bilo kraljice koja je otvoreno bila Aes Sedai. Ali neće te pustiti sve dok ne postaneš puna sestra, ali čak ni tada, jer si kći naslednica i uskoro ćeš postati kraljica, neće te pustiti blizu Zmaja, u krvi Ponovorođenog, dok ne budu znale koliko mogu da mu veruju. Posebno od ovog... njegovog pomilovanja.“ Usta joj se kiselo iskriviše zbog te reči, a Leana napravi grimasu.

I Ninaevi se ukoči jezik. Naučili su je da se plaši svakog muškarca koji može da usmerava, osuđenog da poludi i da, pre no što zbog Senkom izopачene muške polovine Izvora jezivo skonča, donese užas svima oko sebe. Ali Rand, koga je gledala kako odrasta, bio je Ponovorođeni Zmaj, rođen i kao znak dolaska Poslednje bitke i kao onaj koji će se u njoj boriti protiv Mračnog. Ponovorođeni Zmaj; jedina nada ljudskog roda – i muškarac koji može da usmerava. Što je još gore, izveštaji su govorili da pokušava da okupi druge kao što je on. Naravno, nije ih moglo biti mnogo. Svaka Aes Sedai bespošted-

no ih je lovila – Crveni ađah gotovo ništa drugo nije ni radio – ali pronašle su samo nekoliko njih, što je po zapisima bilo mnogo manje nego nekada.

No, Elejna nije htela da popusti. Bilo je to nešto čudesno kod nje; ne bi odustala čak ni da joj je glava na kamenu i da se sekira spušta. Stajala je tu podignute brade, gledajući Sijuan pravo u oči, što Ninaevi često ne bi polazilo za rukom. „Postoje dva jasna razloga zašto bi trebalo da odem. Prvi, šta god da se dogodilo mojoj majci, ona je nestala, i kao kći naslednica mogu da smirim narod i uverim ga da je pravo na presto netaknuto. Drugi, mogu da priđem Randu. On mi veruje. Bila bih mnogo bolja od bilo koje izabranice Dvorane.“

Salidarske Aes Sedai izabrale su sopstvenu Dvoranu Kule, Dvoranu u izgnanstvu, s obzirom na okolnosti. Trebalo je da se bave izborom nove Amirlin Tron, zakonite Amirlin koja bi dovela u pitanje Elaidino polaganje prava na titulu i Kulu, ali Ninaeva nije videla da se nešto mnogo kreće u tom smeru.

„Baš je ljubazno od tebe što hoćeš da se žrtvuješ, dete“, reče Leana suvo. Elejnin izraz nije se promenio, a opet, sva se zajapurila; nekoliko njih van ove prostorije je znalo, mada nijedna Aes Sedai, ali Ninaeva nije sumnjala da bi Elejnin prvi čin u Kaemlinu bio da uhvati Randa nasamo i da ga uguši poljupcima. „Pošto ti je majka... nestala... ako Rand al'Tor dobije tebe, i Kaemlin, imaće Andor, a Dvorana mu neće dopustiti, ako je to ikako moguće, da ima više od onoga što mora. On u džepu drži Tir i Kairhijen, a čini se i Aijele. A Andor, Murandija i Altara – sa nama u njoj – pašće samo li kine. Postaje previše moćan, prebrzo. Može se dogoditi da odluči da mu nismo potrebne. Pošto je Moiraina mrtva, nema nikoga pored njega kome možemo verovati.“

Ovo je Ninaevu žacnulo. Moiraina je bila Aes Sedai koja je izvela nju i Randa iz Dveju Reka i promenila im živote. Njen, Randov, Egvenin, Metov i Perinov. Toliko dugo je želela da vrati Moiraini za ono što im je učinila da je njen gubitak bio kao da je izgubila deo sebe. Ali Moiraina je stradala u Kairhijenu, povukavši Lanfear za sobom; između ovdašnjih Aes Sedai brzo se rađala legenda o jedinoj od njih koja je ubila jednog Izgubljenog, ako ne i dvoje. Jedino dobro što je Ninaeva videla u svemu tome, koliko god to bilo sramota, jeste da je sada Lan oslobođen uloge Moiraininog Zaštitnika. Samo kad bi ga pronašla.

Sijuan je nastavila odmah za Leanom. „Ne možemo dopustiti da momak ide dalje bez ikakvog vođstva. Ko zna šta bi mogao da učini? Da, da, znam da si spremna da se raspravljaš zbog njega, ali baš me briga da to slušam. Pokušavam da održim ravnotežu sa sabljarkom na nosu, devojko. Ne možemo

dopustiti da suviše ojača pre nego što nas prihvati, a opet, ne usuđujemo se da ga previše zauzdavamo. I pokušavam da održim Šerijam i ostale u ubeđenju *da bi trebalo* da ga podrže, kada polovina Dvorane potajno ne želi da ima ikakve veze s njim, a druga polovina u srcu misli da bi ga trebalo smiriti, bio on Ponovorođeni Zmaj ili ne. U svakom slučaju, kakva god bila tvoja obrazloženja, savetujem ti da poslušaj Šerijam. Nećeš nikoga preobratiti, a Tajana nema dovoljno polaznica ovde da je sasvim zaokupe.“

Elejnino lice se zategnu u besu. Tajana Nozel, Siva sestra, bila je nadzornica polaznica ovde u Salidaru. Prihvaćena bi mnogo grublje od polaznice morala da prekrši pravila da bi je poslali pred nju, ali i samim tim poseta bi uvek bila bolnija i sramotnija. Tajana je umela da iskaže malo ljubaznosti prema polaznici, tek tračak; mislila je da bi Prihvaćena trebalo da zna bolje, i postarala bi se da im gledašte bude jednako mnogo pre izlaska iz sobička za učenje.

Ninaeva je zagledala Sijuan i sada joj nešto sinu. „Ti već znaš sve o ovom... poslanstvu, ili šta je već... zar ne? Vas dve ste oduvek bile udružene sa Šerijam i njenom malom klikom.“ Dvorana je možda imala svu pretpostavljenu vlast dok nije izabrana Amirlin, ali Šerijam i šaćica drugih Aes Sedai koje su prvobitno organizovale dolaske u Salidar još drže poluge stvarne kontrole u rukama. „Koliko ih šalju, Sijuan?“ zasopta Elejna; ona se toga očigledno nije setila. To je pokazivalo koliko je uzrujana. Obično je hvatala i neznatne naznake koje bi Ninaevi promakle.

Sijuan nije ništa poricala. Otkad je umirena, ume da laže kao prodavac vune, ali kada odluči da bude otvorena, bila bi otvorena kao šamar. „Devet. Dovoljno da se oda počast Ponovorođenom Zmaju“ – ribljih mu mehurova, pa poslanstvo jednom kralju retko broji više od tri! – „ali nedovoljno da ga uplaši. Ako je već saznao dovoljno da bi se uplašio.“

„Bolje bi bilo da jeste“, reče Elejna hladno. „Jer ako nije, onda bi među tih devet osam moglo biti suviše.“

Trinaest je bio opasan broj. Rand je bio jak, možda jak koliko i ma koji čovek još od Slamanja, ali trinaest udruženih Aes Sedai moglo bi ga savladati, odseći od saidina i zarobiti. Trinaest je bio broj određivan za pripitomljavanje čoveka, mada je Ninaeva sve češće pomišljala kako je to pre radi običaja nego iz potrebe. Aes Sedai su mnogo toga radile zato što je tako bilo odvajkada.

Sijuanin osmeh nije bio ni najmanje prijatan. „Zašto li se samo niko drugi toga nije setio? Pomisli, devojko! Šerijam jeste, baš kao i Dvorana. Isprva će mu pristupiti samo jedna, a i potom samo onoliko koliko mu bude odgovaralo. Ali on će znati da ih je prispelo devet i neko će mu jamačno reći kakva je to počast.“

„Tako dakle“, reče Elejna prigušeno. „Trebalo je da pomislim da će se neka od vas već setiti toga. Žao mi je.“ To je bila još jedna njena dobra crta. Umela je da bude tvrdoglava kao zrikava mazga, ali kad bi zaključila da je pogrešila, priznala bi to ljubazno koliko i bilo koja seljanka. Krajnje neuobičajeno za jednu ženu plemenite krvi.

„I Min će poći“, reče Leana. „Njeni... Talenti mogu Randu biti od koristi. Sestre, naravno, neće znati za tu njenu ulogu. Ona ume da čuva svoje tajne.“ Kao da je to iole važno.

„Tako dakle“, ponovi Elejna, ovaj put bez osećanja u glasu. Potrudi se da zazvuči vedrije, ni najmanje ne uspevši u tome. „Pa, vidim da si zauzeta sa... sa Marigan. Nisam htela da vas uznemiravam. Molim vas, ne želim da vas prekidam.“ Otišla je pre nego što je Ninaeva stigla da otvori usta i vrata su tresnula za njom.

Ninaeva se ljutito okomi na Leanu. „Mislila sam da je Sijuan ona zlobna od vas dve, ali to je zaista bilo pakosno!“

Odgovori joj Sijuan. „Kada dve žene vole istog muškarca, to podrazumeva nevolju, a kad je taj muškarac Rand al'Tor... samo Svetlost zna koliko je još duševno zdrav, ili na koju bi ga stranu mogle navesti. Ako već mora doći do čupanja kose i grebanja, neka se to dogodi sada, ovde.“

Ni ne pomislivši na to, Ninaeva dohvati pletenicu i prebaci je natrag preko ramena. „Trebalo bi da...“ Nevolja je bila u tome što nije mogla da učini mnogo, a šta god da učini, ništa promeniti neće. „Nastavićemo tamo gde smo stale kada je Elejna ušla. Ali, Sijuan... ako joj ikad ponovo učiniš nešto slično“, ili meni, pomislila je, „gledaću da zažališ – gde ćeš sad?“ Sijuan je odmakla stolicu i ustala, a Leana je učinila isto pošto se zgledala s njom.

„Imamo posla“, reče Sijuan osorno, zaputivši se već prema vratima.

„Obećala si da ćeš biti na raspolaganju, Sijuan. Šerijam ti je tako naložila.“ Šerijam to nije smatrala ništa manje gubljenjem vremena od Sijuan, ali Ninaeva i Elejna su zaslužile da budu nagrađene, kao i da im se u izvesnoj meri udovoljava. Recimo, da im Marigan bude sluškinja, ne bi li imale više vremena za učenja Prihvaćenih.

Sijuan je veselo pogleda s vrata. „Možda bi da joj se požališ? I objasniš kako to vršiš svoja istraživanja? Večeras hoću da provedem neko vreme s Marigan. Imam još pitanja.“

Kada je Sijuan izašla, Leana tužno reče: „Ninaeva, bilo bi to lepo, ali postoji ono što moramo da uradimo. Mogla bi da probaš sa Loganom.“ Onda izađe i ona.

Ninaeva se namršti. Proučavanjem Logana saznala je još manje nego proučavanjem ovih dveju žena. Više nije bila sigurna da išta može saznati

od njega. U svakom slučaju, poslednje što je želela bilo je da isceli jednog plemića. I tako ju je hvatao strah od njega.

„Grizete se kao pacovi u zatvorenoj kutiji“, reče Marigan. „Po svemu sudeći, izgledi ti nisu naročito sjajni. Možda bi trebalo da razmisliš o... drugim mogućnostima.“

„Taj prljavi jezik za zube!“ Ninaeva se besno zapilji u nju. „Za zube, tako te Svetlost spržila!“ Strah je još nadirao kroz narukvicu, ali i još nešto pored njega, nešto gotovo preslabo da bi postojalo. Jedva osetna iskra nade, možda. „Tako te Svetlost spržila“, promrmlja ona.

Ženino pravo ime nije bilo Marigan, već Mogedijen. Jedna od Izgubljenih, uhvaćena u zamku sopstvene samouverenosti i ponosa i uzapćena usred Aes Sedai. Samo je pet žena na svetu to znalo, a nijedna od njih nije pripadala Aes Sedai, ali čuvanje Mogedijenine tajne bilo je zaista neophodno. Zbog zločina Izgubljenih, njeno smaknuće bilo je izvesno koliko i osvit sunca. Sijuan se saglasila; na svaku Aes Sedai koja bi savetovala da se sačeka, dolazilo je deset onih koje bi zahtevale da se pravda smesta izvrši. Ona bi dospela u neobeleženi grob zajedno sa svim njenim znanjima o Dobu legendi, kada se posredstvom Moći činilo ono o čemu se danas ni ne sanja. Ninaeva nije bila sigurna da li veruje u polovinu onoga što joj je žena ispričala o tom Dobu. Svakako je razumela manje od polovine.

Nije bilo lako iščupati podatke od Mogedijen. Ponekad je to bilo kao Iscepljivanje; Mogedijen se nikad nije naročito zanimala za ono što je ne može usavršiti, po mogućstvu prečicama. Teško da će ta žena ikada otkriti istinu, ali Ninaeva je podozrevala da je ova bila nekakva prevarantkinja ili tome slično pre nego što se dušom zaklela Mračnome. Ponekad ona i Elejna jednostavno nisu znale šta da pitaju. Mogedijen je retko dobrovoljno iznosila bilo šta, to je bilo sigurno. Čak i tako, mnogo su toga naučile i većinu prenele Aes Sedai. Kao ishod svojih istraživanja i izučavanja u ulozi Prihvaćenih, naravno. Stekle su veliko poverenje.

Ona i Elejna bi saznanje o tome zadržale za sebe da mogu, ali Birgita je znala od samog početka, a Sijuan i Leani se moralo reći. Sijuan je znala dovoljno o okolnostima koje su dovele do Mogedijeninog hvatanja da bi tražila iscrpno objašnjenje, a imala je i načina da do njega dođe. Ninaeva i Elejna si znale ponešto od Sijuaninih i Leaninih tajni; činilo se da ove znaju sve njene i Elejnine, izuzev istine o Birgiti. Ravnoteža je bila tanana, s tim da su Sijuan i Leana imale malu prevagu. Osim toga, delovi Mogedijeninih otkrovenja ticali su se navodnih zavera i naznaka o postupcima Prijatelja Mraka i namerama drugih Izgubljenih. Jedini način da se to prenese bilo je da se izvede kao da informacije potiču od Sijuaninih i Leaninih uhoda.

Ništa o Crnom ađahu – skrivenom duboko i odavno odbačenom – mada je to Sijuan ponajviše zanimalo. Gadila se Prijatelja Mraka, ali sama pomisao na to da bi se Aes Sedai zaklele na vernost Mračnome bila je dovoljna da Sijuanin gnev pretvori u ledenu jarost. Mogedijen je tvrdila da se plaši da priđe *ma kojoj* Aes Sedai, i to je bilo sasvim uverljivo. Strah je trajno obitavao u toj ženi. Nije ni čudo što se krila u senkama dovoljno da stekne ime Pauk. Sve u svemu, ona je bila riznica blaga previše vredna da se preda dželatru, a opet većina Aes Sedai nije htela to da vidi. Većina Aes Sedai mogla bi da odbije da dotakne bilo šta ili poveruje u ma šta što se saznalo od nje.

Ninaevu prože osećanje krivice i odvratnosti, i to ne prvi put. Može li ikakva količina znanja opravdati to da jedna Izgubljena izmakne pravdi? Ako je izdaju, biće kažnjene, verovatno na grozan način, sve koje su umešane, ne samo ona, već i Elejna, Sijuan i Leana. Ako je izdaju, Birgitina tajna izaći će na videlo. I sve to znanje biće izgubljeno. Mogedijen možda ne zna ništa o Lečenju, ali je dala Ninaevi desetak naznaka o onome što je moguće, i sigurno ima još toga u glavi. Sa ovima da je vode, šta bi sve na kraju mogla otkriti?

Ninaeva je želela da se okupa i to nije imalo nikakve veze sa vrućinom. „Razgovaraćemo o vremenskim prilikama“, rekla je ogorčeno.

„Ti znaš više o praćenju vremenskih prilika nego ja.“ Mogedijen je zvučala umorno i odjek je kliznuo kroz narukvicu. Bilo je sasvim dovoljno pitanja na tu temu. „Znam samo da je ono što se dešava delo Velikog – Mračnog.“ Bila je toliko drska da se mazno osmehne na tu omašku. „Nema čoveka dovoljno snažnog da to izmeni.“

Ninaeva je morala da se potruđi da ne zaškrguće zubima. Elejna je znala više o upravljanju vremenskim prilikama od bilo koga u Salidaru, i rekla je isto to. Uključujući i ono o Mračnom, mada je to znala svaka budala, sa vrelinom toliko jakom u doba kad se očekuje sneg, bez kiše i sa rekama koje presušuju. „Onda ćemo razgovarati o korišćenju različitih tkanja za Lečenje različitih bolesti.“ Žena je rekla da je za to potrebno više vremena nego za ono što je sada učinjeno, ali sva snaga za to poticala je iz Moći, ne iz bolesnika i žena koje je usmeravaju. Naravno, rekla je da su *muškarci* zapravo bili bolji u nekim vrstama Lečenja, a Ninaeva nije bila spremna da u to poveruje. „Sigurno si to videla na delu, makar jednom.“

Skrasila se da potraži grumene zlata u zguri. Neka saznanja bila su veoma vredna. Samo je želela da izbegne osećaj kako rije po sluzi.